

EKSPERTYZA GEOTECHNICZNA
dla ustalenia przyczyn pęknięcia ścian budynku
przy ul. Ks. P. Skargi 9 w Bydgoszczy

Opracował:
mgr Krzysztof Gul
geol. upr. MOŚZNIŁ
VII-1144
tel. 691 813 589

mgr Krzysztof Gul

upr. geol. MOŚZNIŁ VII-1144

Bydgoszcz październik 2019 r

SPIS TREŚCI

1. DANE OGÓLNE

2. WARUNKI GRUNTOWO - WODNE

3. WNIOSKI I ZALECENIA

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW GRAFICZNYCH

Załącznik nr 1 Mapy dokumentacyjne w skali 1 : 500

Załącznik nr 2 Objasnienia znaków i symboli użytych na przekrojach

Załącznik nr 3 Legenda do przekrojów z tabelą parametrów geotechnicznych

Załącznik nr 4 Przekrój geotechniczny

Załącznik nr 5 Karta odkrywki fundamentowej

I. DANE OGÓLNE

1. Tytuł tematu: Ekspertyza geotechniczna dla ustalenia przyczyn pękania ścian budynku przy ul. Ks. P. Skargi 9 w Bydgoszczy

2. Cel opracowania:

Celem przeprowadzonych badań jest ;

- rozpoznanie i udokumentowanie rodzaju i stanu gruntów budujących podłoże fundamentowe
- rozpoznanie sposobu i głębokości ich zalegania
- rozpoznanie warunków wodnych występujących w podłożu
- rozpoznanie sposobu i głębokości posadowienia fundamentów
- wskazanie przyczyn zarysowania ścian oraz ocena możliwości zatrzymania tego procesu

3. Charakterystyka badanego obiektu.

Analizowany obiekt to 3 kondygnacyjny, podpiwniczony budynek mieszkalny wybudowany w okresie międzywojennym z tzw. wysokim parterem. Budynek posiada liczne

zarysowania i pęknięcia ściany zachodniej, gdzie również silnie spękany jest podest schodów oraz parterowa przybudówka. Widoczne rysy i pęknięcia mają nie regularny układ i biegną w liniach skośnych. Widoczne są po stronie wewnętrznej, od strony zewnętrznej zasłonięte są częściowo izolacją termiczną. W odległości około 5m od ściany zachodniej rośnie wysokie drzewo liściaste.

Ogólnie budynek znajduje się aktualnie w stanie technicznym umożliwiającym zamieszkiwanie, jednak jego stan w ostatnich miesiącach znacznie się pogorszył / pęknięcia zwiększyły rozstęp fragmentami około 5mm /.

4.Charakterystyka środowiska geograficznego

4.1 Topografia i zagospodarowanie terenu

Dokumentowany budynek położony jest w Bydgoszczy w centralnej części miasta przy ul. Ks. P. Skargi nr 9. Bezpośrednie otoczenie budynku stanowią utwardzone nawierzchnie ulic, wjazdów i placów postojowych. Od strony zachodniej rośnie stare wysokie drzewo liściaste. Wody opadowe oraz ścieki komunalne z obszaru budynku odprowadzone są do sieci miejskiej. Uzbrojenie podziemne stanowią biegnące w bezpośrednim sąsiedztwie przewody sieci wodociągowej, linie energetyczne, gazociągi, kolektory kanalizacji deszczowej i sanitarnej, gazociągów ułożone w strefie głębokości około 1,0 – 2,0m.

W tym obszarze centrum oraz obrębie dzielnic sąsiednich Bocianowo i Bielawki w Bydgoszczy, gdzie płytko zalegają silnie pęczniejące i skurczliwe ropy, konstrukcje wielu jednorodzinnych budynków mieszkalnych oraz starych budynków o słabych fundamentach. zostały silnie naruszone, budynki wymagały remontów i wzmocnienia ich konstrukcji lub fundamentów.

5. Zakres i metodyka wykonanych prac

5.1 Prace terenowe

- współrzędne płaskie punktów badawczych wytyczono metodą ortogonalną z dowiązaniem do istniejących szczegółów terenowych naniesionych na podkładzie geodezyjnym. Współrzędne wysokościowe określono na podstawie niwelacji wykonanej niwelatorem z dowiązaniem do repera roboczego / pokrywa studzienki telekomunikacyjnej /.

- **wiercenia:** - wykonano 2 otwory geologiczne badawcze do głębokości 4,0 m p.p.t., ręcznie świdrem SRO o średnicy 90 mm. Łącznie przewiercono 8,0 m podłoża.

- **sondowania:** - wykonano 1 badanie sondą lekką DPL z końcówką stożkową w zakresie głębokości 1,4 – 1,8m.

- **odkrywki fundamentowe** – wykonano 1 odkrywkę fundamentową do gł. ok. 1,5m, o łącznej kubaturze 1,0m³. Przeprowadzono jej opomiarowanie i inwentaryzację.

W trakcie wierceń prowadzono na bieżąco z każdego postępu wiercenia badania makroskopowe przewiercanych gruntów. Badania uzupełniono pomiarami wytrzymałości na jednoosiowe wciskanie penetrometru tłoczkowego PW-1 w obrębie gruntów spoistych.

Prace terenowe wykonano w dniu 07.10.2019 r pod stałym nadzorem geologicznym.

II. WARUNKI GRUNTOWO – WODNE

1. Charakterystyka geologiczno - geotechniczna podłoża

Klasyfikację oraz symbolikę utworów gruntowych występujących w podłożu w aspekcie geotechnicznym, podłożo zbudowane z gruntów rodzimych, mineralnych, sypkich i spoistych podzielono na warstwy geotechniczne, przyjmując jako podstawę podziału wydzielenia geologiczne różniące się genezą, stratygrafią oraz litologią ujęto w jednostki geotechniczne zgodnie z PN-EN 1997-1 i PN-EN 1997-2.

Ponadto, wykonany podział na warstwy geotechniczne opisane określonymi fizyko-mechanicznymi parametrami obliczeniowymi, na podstawie wydzielen geologicznych (obejmujących zmienność litogenetyczną oraz stratygraficzną) przeprowadzono również opierając się o n/w normy. Parametry geotechniczne określono na podstawie badań laboratoryjnych, terenowych oraz doświadczenia zgodnie z zaleceniami Eurokodu wg norm; PN-EN 1997-1:2008. Eurokod 7: Projektowanie geotechniczne. Część 1: Zasady ogólne. PN-EN 1997-2:2009. Eurokod 7: Projektowanie geotechniczne. Część 2: Rozpoznanie i badanie podłoża gruntowego.

PN-EN ISO 14688-2. Badania geotechniczne. Oznaczanie i klasyfikowanie gruntów. Część 2: Zasady klasyfikowania.

W budowie geologicznej dokumentowanego terenu w strefie przypowierzchniowej do głębokości wykonanych wierceń tzn. 4,0m p.p.t. wyróżniono osady czwartorzędowe holocenu oraz neogeńskie pliocenu.

Czwartorzęd (Q)

Holocen (Qh)

grunty nasypowe (QhNN) - reprezentują nasypy niebudowlane zalegające do głębokości 0,9 – 1,4m od powierzchni terenu, które stanowią obsypkę w poboczach fundamentów budynku. Geotechnicznie stanowią one mieszaninę piasków humusowych, humusu, kamieni i gruzu ceglanego i betonowego. Powyższe grunty z uwagi na niejednorodny skład nie dają się jednoznacznie sparametryzować, dlatego też pominięto je w szczegółowej charakterystyce geotechnicznej.

Plejstocen (Qpf) - utwory sypkie akumulacji fluwialnej

Warstwa I - to piaski drobne i średnie zalegające ciąłą warstwą o miąższości 0,4 – 0,9m pod w/w nasypami. Ich spąg układa się w strefie głębokości 1,8m. Wykształcone są w stanie średnio zagęszczonym o wartości stopnia zagęszczenia I_D mieszczącej się w przedziale 0,45 – 0,50 ustalonej na podstawie badań lekką sondą udarową DPL. Z uwagi na zróżnicowanie i granulacji wydzielono dodatkowo 2 warstwy;

Warstwa Ia - to piaski drobne w stanie średnio zagęszczonym o wartości normowej stopnia zagęszczenia $I_D^{/n/} = 0,50$.

Warstwa Ib - to piaski średnie w stanie średnio zagęszczonym o wartości normowej stopnia zagęszczenia $I_D^{/n/} = 0,45$.

Neogen / pliocen / (Ngpl) – utwory bardzo spoiste akumulacji płytkiego zbiornika epikontynentalnego

Warstwa II - to ily tzw; ily pstre serii poznańskiej, grupa konsolidacji „D”, wykształcone w stanie półzwałnym. Tworzą one ciągły, zwarty kompleks nawiercony na głębokości 1,8m pod w/w piaskami i do głębokości wykonanych badań tj. do 4,0m nie zostały przewiercone. Wartość charakterystyczną ich stopnia plastyczności na podstawie badań penetrometrem tłoczkowym PW-1 przyjęto $I_L^{/n/} = 0,05$.

Grunty warstwy II należą do gruntów wysadzinowych, silnie pęczniejących pod wpływem wzrostu wilgotności, ulegają bardzo silnemu skurczowi podczas przesuszenia,

tracą swe parametry nośne w wyniku przemarzania. Ulegają szybkiej i silnej reakcji na zmiany warunków atmosferycznych sięgającą głębokości 4,0m od ich stropu tzw. strefa aktywna.

Głębokość zalegania w/opisanych warstw i ich układ zilustrowano na przekroju geotechnicznym /Zał. Nr 4/ oraz w kartach odkrywek fundamentowych /Zał. nr 5 /. Pozostałe parametry geotechniczne zestawiono i zilustrowano w legendzie do przekrojów geologiczno - inżynierskich /zał.nr3/.

2. Warunki wodne

W okresie prowadzenia prac terenowych tj: październik 2019 r do głębokości 4,0 m p.p.t. nie stwierdzono obecności wód gruntowych.

Uwzględniając stwierdzoną budowę geologiczną należy przyjąć, że w okresie długotrwałych opadów lub roztopów wiosennych na stropie słabo przepuszczalnych ilów czasowo na jego stropie mogą stagnować wody.

III. WNIOSKI I ZALECENIA

WNIOSKI:

1. Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdza się, że główne przyczyny powstałych uszkodzeń ścian budynku to;

- obecność ilów, których strop układ się płytko poniżej posadowienia fundamentów w strefie głębokości 1,8m. Podlegają one stale okresowym oddziaływaniom atmosferycznym / susze, opady /. Powyższe powoduje zmiany wilgotności ilów, które zmiennie podlegają kurczeniu się i pęcznieniu.

- silne przesuszenie ilów / ostatnie 6 miesięcy silnej suszy okres maj – sierpień 2019r. oraz bezśnieżne zimy / oraz generalnie zmniejszenie ilości opadów w regionie, a także obniżenie zwierciadła wód gruntowych w regionie.

- bliska obecność drzewa od strony zachodniej o rozbudowanym systemie korzennym powodującym wzmożenie procesu przesuszania i kurczenia się ilów.

- bliska obecność podziemnych mediów posadowionych również poniżej stropu iłów, ich obecność powoduje drenowanie i odprowadzenie lokalnych czasowo występujących wód podziemnych, generalnie przyczyniają się do przesuszania iłów.

- brak silnego, sztywnego, uzbrojonego fundamentu, który przeniósłby obciążenia od budowli przy nierównomiernym odporze podłoża.

2. Reasumując; przyczyną pogarszania się stanu budynku jest przesuszanie się iłów , które silnie zmniejszają swą objętość oraz nieadekwatne do panujących warunków gruntowo – wodnych fundamenty budynku.

3. Pozostała część budynku zachowuje stateczność swej konstrukcji najprawdopodobniej z uwagi na zagłębiający się w kierunku wschodnim strop iłów oraz możliwość pokrycia go wodą gruntową, która stabilizuje wilgotność i stan iłów. Prawdopodobnie budynek już wcześniej był kłamrowany, co również może powodować zachowanie konstrukcji w pozostałej części budynku.

ZALECENIA:

1. W świetle stwierdzonych warunków gruntowo – wodnych oraz uwzględniając stronę ekonomiczną zabiegów jakie można podjąć dla poprawy bądź zatrzymania pogarszania się stanu budynku przeanalizować możliwości wykonania ;

- głębokich zastrzyków polimerowych lub betonowych sięgających strefy ustabilizowanych w podłożu w obrębie iłów.

- podchwycenie istniejących fundamentów i wykonanie sztywnych zbrojonych fundamentów

- wzmocnienia konstrukcji budynku w części nadziemnej / pionowe szyny powiązane zworami ściągające szkielet budynku, łączniki między belkami nośnymi, kłamrowanie. /

2. Wskazane jest usunięcie drzewa rosnącego po zachodniej stronie budynku.

mgr Krzysztof Gul
geof upr MOŚZNIL
VII - 1144
tel. 691 813 589

OBJAŚNIENIA SYMBOLI I ZNAKÓW UŻYTYCH NA PRZEKROJACH

zał. nr 2

Symbole geotechniczne gruntów wg normy
PN-74/B-02480

GRUNTY NASYPOWE

- NB nasyp budowlany
- NN nasyp niekontrolowany

GRUNTY ORGANICZNE RODZIME

- H grunt próchniczny $2\% < l_{om} \leq 5\%$
- Nm namul $5\% < l_{om} < 30\%$
- T torf $30\% < l_{om}$

GRUNTY MINERALNE RODZIME (NIESKALISTE)

KW	wietrzelina				
KWg	wietrzelina gliniasta				
	rumosz				
TOg	rumosz gliniasty				
	otoczaki				
	zwr				
	zwr gliniasty				
	pospółka				
OG	pospółka gliniasta				
	piasek grubo-				
	piasek średni				
	piasek drobny				
	piasek pylasty				
	piasek gliniasty				
	pył piaszczysty				
	pył				
Gp	głina piaszczysta				
	głina				
	głina pylasta				
Gpz	głina piaszczysta zwiezła				
	głina zwiezła				
Gtz	głina pylasta zwiezła				
	II piaszczysty				
	II				
	II pylasty				

GRUNTY SKALISTE

- ST skała twarda
- SM skała miękka

INNE GRUNTY NIETYPOWE NIEOBJĘTE NORMĄ

- Kr kreda miodek osady
- Gy gytla leżorne
- Wb węgiel brunatny
- Wk węgiel kamienny
- Wp kreda piaszcz.

ZNAKI DODATKOWE DOTYCZĄCE OPISU GRUNTÓW

- domieszki
- // przewarstwienie (wkładki)
- / na pograniczu
- ( ) w nawiasie określenie uzupełniające dotyczące składu nasypu, rodzaju gruntów organicznych, petrografii skał
- 4 numer wiercenia
- 52.7 rzędno wiercenia

OPRÓBOWANIE WIERCENIA

- ▾ próbka o naturalnej strukturze (NNS)
- ▾ próbka o naturalnej wilgotności (NW)
- ▾ próbka wody gruntowej (WG)

OZNACZENIE WODY W WIERCENIU

- ▾ wyinterpretowany max poziom wody gruntowej (birozometryczny)
- ▾ przometryczny poziom wody (PPW) ustalony w czasie wiercenia i rzędno
- ▾ nawiercany poziom wody gruntowej i rzędno
- ▾ grunt nawodniony
- ▾ sączenie wody

OZNACZENIE RODZAJU BADAŃ I SONDOWAŃ

- penetrometr tłoczkowy (PP)
- ścinarka obrotowa (TV)
- sonda cylindryczna (SPT)
- sonda ścinająca obrotowa (VT)
- badanie presjometram (P)
- ZW rodzaj sondowania i straża przedoponą sondar
- SL - lekka wbijana
- SLW - wałskana
- SC - ciężka wbijana
- ST - wkładane

OZNACZENIE STANU GRUNTU

- LD = 0,5 - stopień zagęszczenia
- LL = 0,20 - plastyczność

INNE OZNACZENIA

- II linie warstw geotechnicznych
- 3-10/11 rzut projektowanego obiektu na przekroju z numerem (nazwa) obiektu i liczbą kondygnacji
- projektowany poziom posadowienia
- podstawowe granice litologiczno-stratygraficzne
- ciąg dalszy objętności parz
- Legenda do przekrojów -

LEGENDA DO PRZEKROJÓW

Załącznik nr 3
Opr. i graf. komp. mgr K. Gul

TEMAT: Ekspertyza geologiczna dla ustalenia przyczyn pęknięcia ścian budynku przy ul. Ks. P. Skargi 9 w Bydgoszczy

OBJAŚNIENIA GEOLOGICZNE

P A R A M E T R Y G E O T E C H N I C Z N E

wartość charakterystyczna x_{ki} / wg. tablic korelacyjnych
współczynnik materiałowy „m” / bez uwzględnienia
wartość obliczeniowa x_{ki} / wg. obliczeń / wyprawy wody

grunt wilg. / L - wg lit.
grunt nawodniony / bez uwzględnienia

wg badań laboratoryjnych
wartość ustalona metodą A.
wg badań polowych

„a” - wg badań archiwalnych

Profil stratygraficzny	Opis litologiczno-genetyczno-stratygraficzny	nr warsztwy geotechnicznej	Symbol gruntu	wekzownik geotechniczny	stan gruntu		wilgotność naturalna	gęstość	objętośćowa	spójność / kohezja	kąt tarcia	Edometryczny moduł ścisłości		Moduł odkształcenia		wyrzębność na penetrometr PW-1	spójność początkowa	wyrzębność na ścianie wg skłank SO-1	współczynnik filtracji	osiłnienie	pęcznienie	
					stopień zanieczyszczenia	stopień plastyczności						planowej	wiernej	planowej	wiernej							M_p
$Q_{H_{min}}$	piaski humusowe	utwory współczesne	NN(PdH, K, gruz ceg.)	B	I_b	L	W_n	q	c_u	c_v	ϕ_v	M_p	M_v	E_p	E_v	kPa	kPa	kPa	m/s	kPa	kPa	
Holocen	piaski	utwory	Ia	Pd	0,50		16	1,75			30,4	61,9	77,3	46,2	57,7							
		akumulacji	Ib	Ps	0,9		1,1	0,9			0,9	27,3	86,7	96,3	73,1	81,2				10^{-5}		
		fluwialnej	II	I	0,45		1,1	1,85			32,7	29,4	34,6	43,2	19,5	24,3					10^{-4}	
Neogen	ity			0,40	*	15,4	1,66			57,1	12,3											
							27	2,00		0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9							
							30	1,80		51,3	11,0	0,06										

Grunty nie nadające się do bezpośredniego posadowienia

mgr Krzysztof Gul
Geodeta
1144
tel. 691 813 580

KARTA ODKRYWKI FUNDAMENTOWEJ O1

Temat: Ekspertyza geologiczna dla ustalenia przyczyn pęknięcia ścian budynku przy ul. Ks. P. Skargi 9 w Bydgoszczy

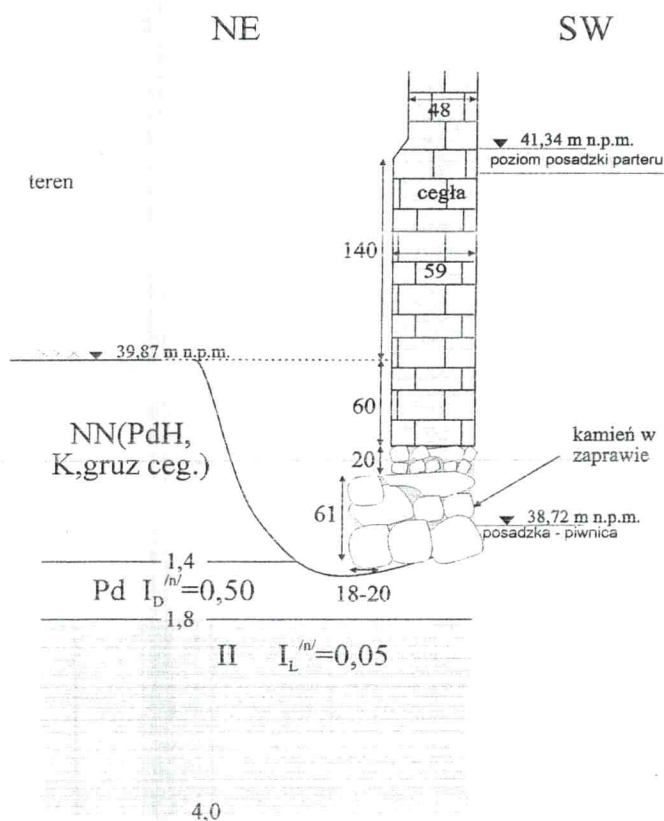
Rzędna terenu. 39,87 m n.p.m.

głębokość wody. ....

Dozór geologiczny. mgr K. Gul

Data wykonania 07.10.2019 r

Szkic odkrywki fundamentowej rzut poziomy widok ściany z boku
skala 1:50

Adres obiektu: Księża Piotra Skargi 9 w Bydgoszczy

Charakterystyka obiektu: kamienica mieszkalna

Ilość kondygn. i rok wybudowania: 3; - lata międzywojenne

Rodzaj fundamentu i materiał: kamienie w zaprawie cementowej, cegła czerwona

Rodzaj izol. wodoszcz. (pionowa) - brak

Zawilgocenie piwnic: - brak

Poziom parteru: 41,34 m n.p.m.

Grubość ścian piwnicy; - 59 cm

Poziom posadzki piwnicy. - 38,72m n.p.m.

Rodzaj i stan gruntu pod fundament: piaski drobne w stanie średnio zagęszczonym

U W A G I: Budynek posiada liczne pęknięcia widoczne na ścianie zachodniej. Również w tej części budynku spękały schody i parterowa przybudówka. Częściowo uległy nawet lekkiemu przemieszczeniu.

Nr warstwy	Przełot warstwy w metrach	Miąższość m	Wymiary poziome m	Objętość w m ³	Badania makroskopowe gruntu		Wilgotn.	Ilość walczk.	Stan
					Opis techniczny	Opis geologiczny i barwa			
	0,0-1,4	1,4	1,4 x 0,6	0,84	NN(PdH,K,gruz ceglany)	nasypy niebudowlane			luźne
Ia	1,4-1,6	0,2	0,2 x 0,6	0,12	Pd	piaski drobne	w.		średnio-zagęszczone

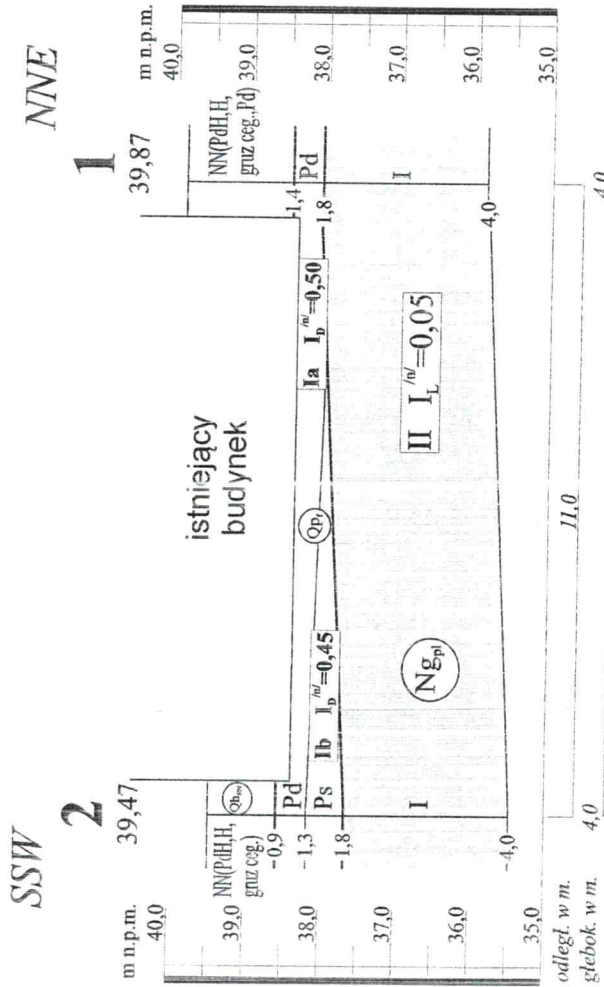
mgr Krzysztof Gul
geol. upr. MOŚZNIL
VII - 1144
tel. 691 813 500

PRZEKROJE GEOLOGICZNO-INŻYNIERSKIE

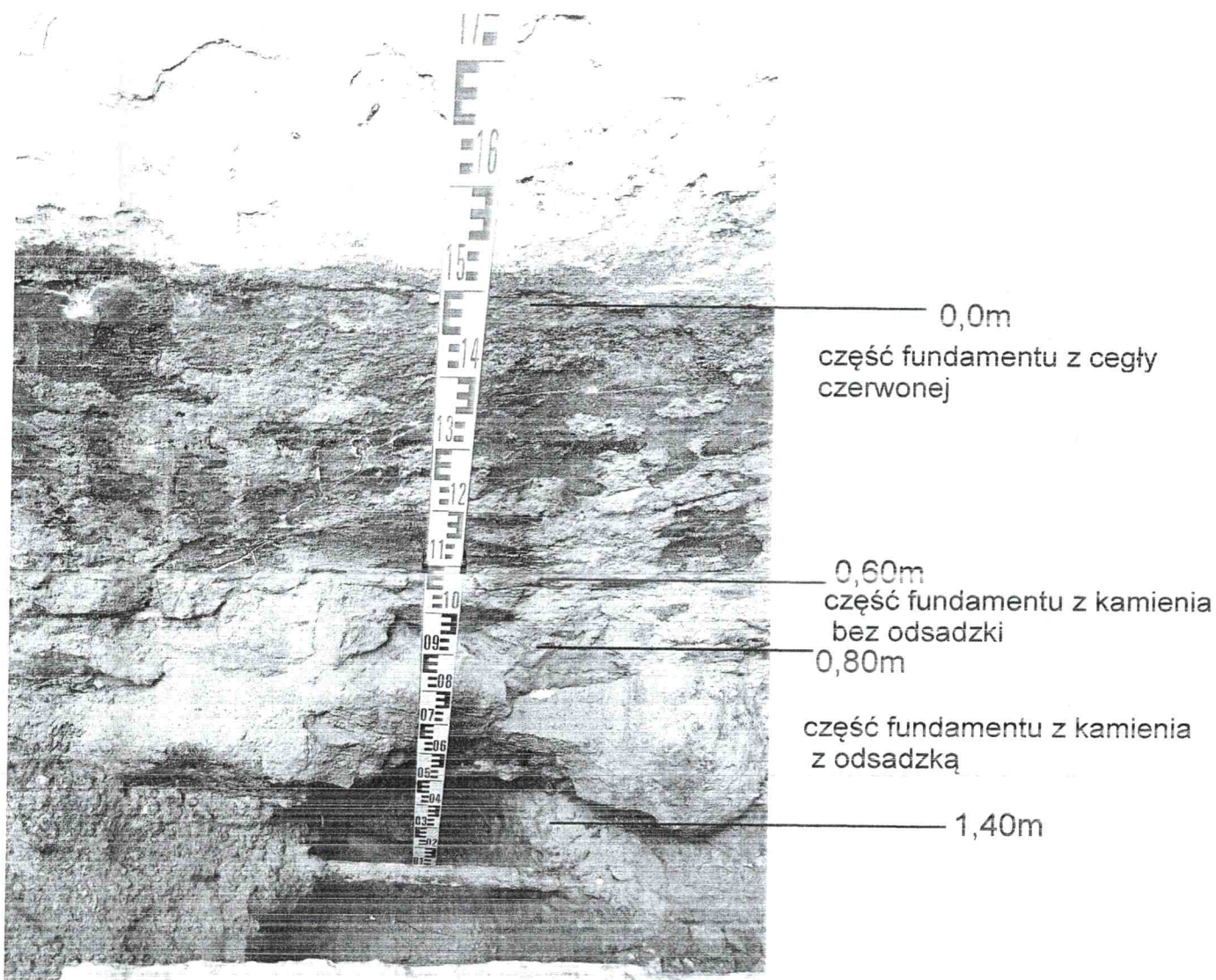
Zat. Nr 5

I — I

skala pozioma 1: 125
pionowa 1: 100

Opracow. mgr. K. Gul
Graf. komp. mgr. K. Gul
mgr. Krzysztof Gul
Geol. mgr. MOSZNIL
VII - 1144

widok odkrywki fundamentowej

mgr Krzysztof Gul
geol. up. H/02 ZN/1
1144
tel. 691 813 523